Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ број 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11), член 21 став 1 и 2 и член 22 став 1 од Законот за средно образование („Службен весник на Република Македонија“ број 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/02, 40/03, 42/03, 67/04, 55/05, 113/05, 35/06, 30/07, 49/07, 81/08, 92/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13, 41/14, 116/14, 135/14,10/15 и 98/15), министерот за образование и наука ја донесе Наставна програма по ***туристички менаџмент*** за ***IV година*** угостителско-туристичка струка – образовен профил угостителски техничар за рурален туризам на четиригодишното средно стручното образование.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА

НАСТАВНА ПРОГРАМА

ТУРИСТИЧКИ МЕНАЏМЕНТ

IV година

УГОСТИТЕЛСКО-ТУРИСТИЧКА СТРУКА

Угостителски техничар за рурален туризам

Центар за стручно образование и обука

Скопје, 2015 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИСКИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: ТУРИСТИЧКИ МЕНАЏМЕНТ

1.2. Образовен профил, струка и времетраење на образованието
1.2.1. Образовен профил: угостителски техничар за рурален туризам
1.2.2 Струка: угостителско-туристичка
1.2.3. Времетраење на образованието: четири години

1.3. Диференцијација на наставниот предмет
1.3.1. Карактеристичен за образовниот профил

1.4. Година на изучување на наставниот предмет
1.4.1. Четврта

1.5. Број на часови на наставниот предмет
1.5.1. Број на часови неделно: 2 часа
1.5.2. Број на часови годишно: 66 часа

1.6. Статус на наставниот предмет
1.6.1. Задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

2.1. Општа цел на наставата по наставниот предмет ***туристички менаџмент*** е учениците да стекнат знаења за менаџментот во туризмот и неговиот импакт во развојот на туризмот.

2.2. Посебни цели:

По совладување на наставната програма по предметот ***туристички менаџмент*** како задолжителен наставен предмет, ученикот стекнува знаења и се оспособува:

- да го дефинира менаџментот;
- да ги препознае и да ги наброи главните обележја на менаџментот како процес: планирање, организирање, координирање, мотивирање и контролирање;
- да ги објасни стиловите на менаџирање и типовите на менаџери;
- да дава примери за меѓународни искуства поврзани со туристичкиот менаџмент;
- да ја препознава состојбата на туристичкиот менаџмент во Република Македонија;
- да дискутира за туристичкиот менаџмент на општинско, регионално и национално ниво;
- да го објаснува управувањето со здруженија, асоцијации и комори за туризам;
- да го анализира менаџментот на објектите на културата, спортските центри, националните паркови и заштитените области;
- да го препознава менаџментот на туристичките дестинации;
- да дискутира за менаџмент на објекти за престој и сместување;
- да го опишува менаџментот на објектите за исхрана, пијалаци и забава;
- да го објаснува менаџментот на организаторите на патувања и на туристичките агенции;
- да ги анализира стратешките сојузи и синџири во туризмот и угостителството;
- да го препознава менаџментот на мали и средни претпријатија и семејни бизниси во туризмот.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За совладување на содржините од наставниот предмет ***туристички менаџмент*** како задолжителен предмет, потребно е учениците да поседуваат претходни знаења од областа на основи на угостителството и туризмот, туристичка географија, економија на туризам, организација на услуги на сместување и послужување, историја, културно историско наследство, национална гастрономија, бизнис и природни реткости на Република Македонија.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структура на содржините за учење

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација помеѓу тематските целини и предметите
1. ПОИМ И ДЕФИНИРАЊЕ НА МЕНАЏМЕНТОТ - ТУРИСТИЧКИ МЕНАЏМЕНТ	22	*Ученикот:* – да го дефинира менаџментот; – да го опишува историскиот развој на менаџментот; – да ги разликува различните теории за менаџментот; – да ги препознае и да ги наброи главните обележја на менаџментот како процес: планирање, организирање, координирање, мотивирање и контролирање;	– демонстрирање на различните дефиниции за менаџментот; – претставување на историскиот развој на менаџментот; – давање приказ за развој на теоријата на менаџментот; – анализирање на менаџментот како процес:	– поврзаност со останатите наставни предмети со слични или сродни наставни содржини како економија на туризам, основи на угостителство и туризам; – теренска настава

		– да дискутира за карактерот на работата на менаџерот; – да ги објасни стиловите на менаџирање и типовите на менаџери; – да го објасни стратегискиот менаџмент; – да дискутира за користењето на информациски ситеми во менаџирањето; – да дава примери за меѓународни искуства поврзани со туристичкиот менаџмент; – да ја препознава состојбата на туристичкиот менаџмент во Република Македонија.	планирање, организирање, координирање, мотивирање и контролирање; – приказ на главните стилови на менаџирање и типови на менаџери; – објаснување на стратегискиот менаџмент; – презентирање меѓународни искуства поврзани туристичкиот менаџмент: – приказ на состојбата на туристичкиот менаџмент во Република Македонија.	
2. ТУРИСТИЧКИ МЕНАЏМЕНТ ВО ЈАВЕН И НЕВЛАДИН СЕКТОР	**22**	*Ученикот:* – да го дефинира јавниот и невладиниот сектор; – да дискутира за туристичкиот менаџмент на	– Презентирање на јавниот и невладиниот сектор;	– поврзаност со останатите наставни предмети со

		општинско ниво; – да го опишува туристичкиот менаџмент на регионално ниво; – да дава примери за туристички менаџмент на национално ниво; – да го објаснува управувањето со здруженија, асоцијации и комори за туризам; – да го анализира менаџментот на објектите на културата, спортски центри, национални паркови и заштитени области; – да го препознава менаџментот на туристичките дестинации.	– приказ на туристички менаџмент на општинско, регионално и национално ниво; – опишување на управувањето со здруженија, асоцијации и комори; – демонстрирање фотографии, интернет-страници и филмови поврзани со менаџмент на објекти на културата, спортски центри, национални паркови и заштитени области; – презентирање организации за менаџмент на туристички дестинации;	слични или сродни наставни содржини: – теренска настава, посета на општина, комора.

3. ТУРИСТИЧКИ МЕНАЏМЕНТ ВО ПРИВАТЕН СЕКТОР	**22**	*Ученикот:* – да го дефинира приватниот сектор во туристичкото стопанство; – да дискутира за менаџмент на објекти за престој и сместување; – да го опишува менаџментот на објектите за исхрана, пијалаци и забава; – да дава примери за менаџмент во авиосообраќајот; – да го објаснува менаџментот на организаторите на патувања и на туристичките агенции; – да ги анализира стратешките сојузи и синџири во туризмот и угостителството; – да го препознава менаџментот на мали и средни претпријатија и семејни бизниси во туризмот.	– објаснување на дефинициите и учесниците во приватниот сектор; – опишување на менаџментот на објекти за сместување, исхрана, пијалаци и забава; – презентирање на менаџментот во авиосообраќајот; – приказ на менаџмент на организатори на патувања; – демонстрирање фотографии, интернет-страници и филмови поврзани со стратешки сојузи и синџири во туризмот и угостителството.	– Поврзаност со останатите наставни предмети со слични или сродни наставни содржини; – теренска настава.

4.2. Наставни методи и активности на учење

Согласно со целите на наставната програма по наставниот предмет ***туристички менаџмент*** како задолжителен предмет, наставникот користи општопознати педагошко-психолошки и дидактичко-методски методи и активни форми на работа, кои на ученикот му овозможуваат активно да учествува во наставата.

Во текот на наставата ќе се користат повеќе форми на работа: индивидуална работа, работа во парови, работа во групи. Наставникот ќе го планира користењето на формите и методите при подготовката на наставниот час и истите ќе ги реализира преку конкретни активности за време на самиот час. Наставникот треба да ја усогласи примената на наставните форми и методи со материјално-техничките и просторните услови во училиштето, како и со возраста, предзнаењето и интересот на учениците.

Во текот на наставата, наставникот треба да ги преземе следните активности: објаснува, демонстрира, дава инструкции, дискутира, поставува задачи, ги вреднува задачите, презентира, води забелешки, организира проекти, изведува практична работа и активности со учениците, ги вреднува постигањата на учениците.

Во текот на наставата, ученикот треба да ги преземе следните активности: слуша, набљудува, вежба, демонстрира, проверува, применува, истражува, учи во парови и во групи, учи самостојно, користи различни нагледни средства и извори на информации, посетува различни објекти на терен.

4.3. Организација и реализација на наставата

Воспитно-образовната работа по наставниот предмет ***туристички менаџмент*** како задолжителен предмет се реализира преку стручно-теоретска настава во кабинет-училница, соодветно опремена и преку теренска настава. Образовните активности се организирани во две полугодија, преку неделен распоред на часовите. Бројот на часовите кој е даден за одделни наставни целини во точката 4.1. и опфаќа часови за обработка на нови наставни содржини, вежби, повторување, утврдување на знаење, правење проекти на дадени теми, организирање на работилници и др. При реализацијата на наставата за овој предмет потребно е да се посетат некои соодветни организации или институции кои ги планираат и реализираат туристичкиот менаџмент, преку теренска настава,

настава во природа или наставни екскурзии. Сето ова е потребно за задоволување на ученичките интереси и потреби, оспособување на учениците за самостојно размислување и заклучување, како и за донесување сопствени решенија. Поради корелацијата на содржините од наставниот предмет со други наставни предмети, потребно е тимска работа на наставникот по предметот туристички менаџмент со наставници кои реализираат други наставни предмети.

4.4. Наставни средства и помагала

За остварување на целите на наставата потребно е да се обезбедат соодветни просторни и материјално-технички услови: кабинет, компјутер, Интернет, графоскоп, ТВ, слики, цртежи, проспекти, географски-тематски карти за Република Македонија, збирка на разни фактографски податоци за туристички менаџмент во Република Македонија и светот, стручни списанија и други наставни средства.

За успешно совладување на целите на наставниот предмет потребно е да се користи соодветна литература: учебници и учебни помагала, лексикони и енциклопедии, наставни материјали подготвени од страна на наставникот, универзитетски учебници, стручни списанија и брошури, интернет-информации и слично.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку следење и вреднување на знаењата и умеењата, континуирано во текот на целата учебна година, усно и писмено преку тестови на знаења, вежби или други форми како изготвување писмени извештаи, концепти и проекти, кои се користат по обработката на секоја наставна целина. Секој ученик во текот на едно полугодие добива најмалку две оценки. Доколку ученикот не ја совлада наставната програма по предметот, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Наставникот по наставниот предмет ***туристички менаџмент*** треба да ги поседува следните персонални, професионални и педагошки карактеристики: да е психофизички здрав, да го користи и применува литературниот јазик и писмо на кои се изведува наставата, да е комуникативен и отворен, да е подготвен за соработка, да има соодветно образование, да ја сака педагошката работа, да е креативен и добар организатор, да ја почитува личноста на ученикот, да е подготвен за примена на иновации во воспитно-образовниот процес, да применува современи образовни техники и технологии, да е добар предавач и организатор на наставата.

6.2. Стандард за наставен кадар

Наставата по предметот ***туристички менаџмент*** ја реализираат кадри со завршени студии по:

- угостителство и туризам

со здобиена педагошко-психолошка и методска подготовка во акредитирани установи.

6.3. Стандард за простор

Наставата по наставниот предмет ***туристички менаџмент*** се реализира во кабинет-училница опремена со материјално-технички и дидактички средства, согласно со Нормативите за простор и наставни средства.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: мај 2015 година

7.2. Состав на работната група:

1. м-р Чедомир Димовски, раководител, советник во Центар за стручно образование и обука - Скопје
2. д-р Дејан Методијески, член, професор на Факултет за туризам и бизнис логистика - Штип
3. Ристо Мегленов, член, наставник, СУГ „Лазар Танев“ - Скопје
4. Тања Јовановска, член, туристичка агенција „Фалкон травел“ - Скопје

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: *1.9.2015 година*

Одобрил:

Ajshe Selmani, директор

9. ПОТПИС И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по ***туристички менаџмент*** за ***IV година*** угостителско-туристичка струка – образовен профил угостителски техничар за рурален туризам за учениците во стручно образование, изготвена од Центарот за стручно образование и обука, на предлог на Бирото за развој на образованието, ја донесе

Министер,

на ден, 27.07.2015 година, бр.12-13026/1
Скопје

M-r Abdilaqim Ademi